

Tettekkel a TET-ért

Jogtudományi tanulmányok

A címben szereplő TET nem a „eselekedet” szó szinonimájának elírása, hanem a Történelmi Emléktúra mozaikszava. Azé az emléktúra, melyet a SZOTE KISZ Bizottsága jogosan hirdetett így: Ilyen még nem volt! A Forradalmi Ifjúsági Napok keretében szerveztük a megmozdulást, mintegy 170 ember részvételével. A TET március 15-től 18-ig tartott. A Börzsönyben a Görgey partizáncsoport útját jártuk be, megemlékezéssel, túsákkal, járóversenyyel tisztegtünk forradalmár elődeink emléke előtt.

A március 15-i központi ünnepség után indult a társaság Budapestre, majd onnan tovább Vácra, Királyrétre már busszal mentünk, itt váltak el a túrázók. Az „öregek”, a IV., V., VI. évfolyamosok a királyréti Expressz-táborban maradtak, míg a fiatal, friss erők elindultak felefelé. Először Magas-Taxig lihegett fel a társaság (percről-percre nehezebb csomagok, percről-percre kevesebb oxigén), majd a II. évfolyam itt lemaradt és a III. és I. év törtéteit tovább, fel egészen Nagyhideghegyre. Sajnos, közben az est is leszállt, és a kissé jeges úton zseblámpafény nélkül még nehezebb volt felkapaszkodni. Aznap esti programra nem volt igény, a csoport elcsigázottan zuhant ágyba.

Másnap a Kossuth Lajos Katonai Főiskola KISZ-szervezetének segítségével járóversenyen vettünk részt. A hét állomáson politikai kérdésekre kellett válaszolni, illetve ügyességünket megmutatni géppisztolyserelésben, sebességtesztben, lajhármászásban. Természetesen a lövészet és a gránátvetés sem hiányzott a programból. Az állomások tíz kilométeres távon voltak elosztva Szépepataki — Semmelweis forrás — Szelesmező útvonalon. Sajnos a rossz időjárás — és az előző nap fáradalmi — miatt a Magas-Taxon és Nagyhideghegyen elszállásolt csoportok nem tudtak résztvenni a járóversenyen, de a túrázás ott sem maradt el. A két társaság egyesülve elindult a Csóványosra — és a visszaérkezés után is együtt töltötte az estét a nagyhideghegyi

túristaházban. Ezen a napon fenn a discó, tánc, játék volt soron, míg lenn Királyréten filmvetítés — Keserű csokoládé — töltötte ki az estét.

17-én Nagyhideghegyen arra ébredtünk, hogy a szél vadul kavarja a keményre fagyott havat, csipős szemkőnyezetű hideg van. Becsületére legyen mondva a TET minden résztvevőjének, hogy még ebben az időben is fenn üdvözölhettük volna a királyréteket Nagyhideghegyen (a Királyrét — Foltánkereszt — Nagyhideghegy — Csóványos túra részeként) — há mi nem mentünk volna el máshová. Este visszaadtuk a Magas-Tax-i csoportnak a vizet: mi mentünk le hozzájuk discóra, a Most mutasd meg!-ben összemérni erőnket. A sikeres vetélkedőn a kekkoktól kezdve a zsindeyszalmáig mindent sikerült „elmutogatni”. Ebben a játékban a másodév bizonyult jobbnak.

Micsoda meglepetés! Reggel arra ébredtünk, hogy hó sehol, a nap olyan erősen süt, hogy több felvetették a kérdést: nem lenne-e jobb a kézzisibbasztóan hideg vízben való mosdás helyett — napfürdőt venni? Csak azt sajnáltuk, hogy a jó idő a hazautazás napját is jelentette. A tervek szerint a csomagokat teherautó szállította volna le, de a jármű bedöglött és így csak két kezünkre hagyatkozhattunk. Királyrétről buszok szállítottak minket a vasútállomásra és aztán — kicsit izomlással, kicsit megfázva, de töretlen jókedvvel — irány Szeged.

Nem sikerülhet minden a tervek szerint, mert sem az időjárás, sem a teherautó lerobbanása, de még a megfázás — sem „tervezhető”. Ennek ellenére jól éreztük magunkat. Sok közös élmény hozta közelebb egymáshoz az embereket és tette eleven emlékké elődeink útjának példáját. A túrák, a táj szép keretét biztosított a vetélkedőhöz, a közös program által egybeforrt társaság véleménye szerint nagyon jó volt a kirándulás, és reméljük jövőre ismét együtt leszünk a TET-en!

PIKÓ BÉLA

Az Állam- és Jogtudományi Kar 1978. évi Acta-kiadványában hat szerzőnek hat tanulmánya jelent meg az év elején.

Bodnár László a nemzetközi jog és az államon belüli jog viszonya — egyes államok alkotmányai alapján című művében 38 állam alkotmányát elemezve két fő kérdés megválaszolását kísérli meg: 1. Milyen feltételek között érvényesülhetnek a nemzetközi jog normái az államon belüli jog szférájában? 2. A nemzetközi jog normái milyen helyet foglalnak el a jogforrások hierarchiájában?

Az első kérdés kapcsán az államok nagyobb része indokoltan találta, hogy alkotmányában rögzítse a nemzetközi jog szabályainak az államon belüli jog szférájában való érvényesülésével kapcsolatos szabályokat. A második kérdéssel összefüggésben az államok túlnyomó többsége az egyes alkotmányos rendelkezések illetve a tényleges állami gyakorlat törvényi vagy a törvények és az alkotmányok közötti rangot ismer el a nemzetközi jogi normák számára.

Horváth Róbert Tanulmányok a politikai aritmetika és a smithianizmus köréből címmel angol nyelven tette közzé művét. A politikai aritmetika a korai statisztika tudományának fejelet. — többek között — valószínűség-számítást használó változata. (A korai statisztika alatt pedig kb. 1600—1800-as évek elejéig tartó időszakot kell érteni.) A négy — önállóan is tekinthető — tanulmányból felépülő munkában elsőként a szerző a politikai aritmetika alapvető problémáival és történelmi fejlődésének alapkérdéseivel foglalkozik. Ezután a magyar politikai aritmetika fejlődését követi figyelemmel, kimutatván, hogy ez a tudományág nálunk is létezett. A holland tudomány hozzájárulásának bemutatásával találkozhatunk ezt követően a politikai aritmetika szemponitáiból. Maïd De Moivre XVIII. századi francia matematika jelentősnek minősíthető statisztikai munkásságát ismerteti a szerző. Adam Smith alapvető sta-

tisztikai koncepcióját és még egy speciális tanulmányt tartalmazó írást találhatunk a mű végén.

Nagy Ferenc *Attéknítés az egyes európai államok szociálterápiái jellegű intézményeiről* című tanulmányában olyan jogintézményeket mutat be, amelyeket a reszocializáció elérése érdekében az úgynevezett problematikus, azaz beszámítási képességében korlátozott, vagy személyiségi, pszichés zavarok miatt szenvedő elkövetői réteg viszonylatában alkalmaznak. Eme úgynevezett elkövetői kör társadalomba történő visszavezetésére pl. Dániában, Hollandiában, NSZK-ban szociálterápiái jogkövetkezmenyt alkalmaznak és speciális végrehajtást foganatosítanak. A szerző a fenti országokban fungáló szociálterápiái intézetekről ad áttekintést. Munkája befejező részében pedig hazánkban is megvalósításra váró szociálterápiái speciális intézmény létrehozását javasolja.

Nagy Károly *Az egyének és jogi személyek sérelmére elkövetett nemzetközi jogsértések címmel* a felelősségi viszony keletkezésének azt az esetét vizsgálja, amikor a nemzetközi jogot sértő cselekményt közvetlenül valamely idegen állampolgár sérelmére követték el, ezen belül is a felelősségi viszony létrehozó állami magatartásokat. Elemzi az állam területén tartózkodó idegen állampolgárok jogi helyzetét, a külföldiek megillető diplomáciai védelem kérdéseit. A diplomáciai védelem nyújtásának előfeltétele, hogy a védeni szándékolt állampolgárt jogsérelem érje, a polgár vétkessége azonban csak korlátozza, de nem zárja ki annak lehetőségét, hogy vele szemben állampolgár kövessenek el és így részére diplomáciai védelem is nyújtható. Foglalkozik a szerző az állam felelősségével a külföldieknek vagyoni kárt okozó törvényhozási és államigazgatási aktusok miatt, továbbá az állam felelősségével, igazságszolgáltatási szerveinek jogellenes működése miatt.

Papp Ignác *Lenin az államról, az állami szervek és a társadal-*

mi szervezetek viszonyáról címmel orosz nyelven megjelenő munkájában Lenin politikai-jogi gondolkodását elemzi a marxista államelmélettel összefüggésben. Különös figyelmet fordít Lenin azon nézeteire, amelyek a burzsoá állam típus és a szocialista állam típus, az államformák, az állami funkciók különbségeinek lényeges elemeire vonatkoznak, valamint azokra, melyek a szocialista állam, a párt és a szakszervezet közötti viszonyokkal függenek össze. Ki kell emelni a munkából a szocialista államszervezetre, a politikára, illetve a politikai tevékenységre vonatkozó lenini gondolatokat, amelyek elsősorban az állam funkcióival kapcsolatosak. Foglalkozik még a szocialista jog és törvényesség jelentőségére vonatkozó lenini gondolatokkal. Tanulmánya végén az 1919-es Magyar Tanácskormány marxiista államelméletét mutatja be. Ennek során elemzi a Tanácskormány szocialista államának funkcióit, valamint Kun Béla államelméleti nézeteinek Lenin államelméleti nézeteihez való kapcsolódását.

Vastagh Pál *Az államforma szervezetének fő vonásai Magyarországon a felszabadulás után* címmel orosz nyelven jelentette meg művét. A népi demokratikus átalakulás jelentős állomása volt az 1946. évi I. tv., a köztársasági államformáról szóló törvény elfogadása. Előkészítése során is bebonyosodott, hogy az államforma kérdése soha nem lehet közömbös a társadalmi haladás szempontjából. A munkában áttekintésre kerültek az államforma egyes elemeiben a törvény hatására létrejött változások, valamint a köztársasági törvényhez szorosan kapcsolódó jogi szabályozás fejlődése. Az államforma megváltoztatása 1946. februárjában még nem jelentett egyben változást az államhatalom osztályjellegében, de a demokratikus átalakulás minden sikeres állomásával együtt elősegítette a proletárdiktatúra megteremtésének ügyét.

N. F.

Albert Einstein

„Ime, én is szolgálok a relativitás élvénem néminemű alkalmazásával, amely talán mulatni fogja az olvasót: bár ma Németországban „német tudósok” neveznek, Angliában pedig „svájci zsidóknak”, nem kevésbé igaz az sem, hogy ha egy napon „bete nyíre” (általános üldözés tárgya) lennék, a németek szemében lennék „svájci zsidó” és az angolokéban „német tudós”. — írja a 100 évvel ezelőtt született Einstein egyik cikkének bevezetésében, s ma a történelmi iszonyaton túl, (negyven év távlatából) megrendüléssel olvassuk a sorokat. A pillanatnyi tréfa köntösébe öltöztetett jóslat ugyanis fájdalommal pontosan igazolást nyert. A huszas években egyre nehezebbé vált Németország politikai helyzete, s benne Einsteiné is. Pedig 1922-ben neki ítélték oda a fizikai Nobel-díjat; neve, tudományos tettei és személye is világszerte ismerette vált — a hivatalos Németország azonban mind kevésbé méltányolta, s végül teljességgel megtagadta Einstein. Életművének, elsősorban a relativitáselméletnek — belső fejlődéstörténetén túlmenően — külső története is van.

Tekintsünk először az emberi életnek arra a területére, ahová a relativitáselmélet lényegénél fogva tartozik: a tudományos világra. A 26 éves fiatal ember forradalmasító gondolatait a világ csak lassan tette magáévá. Részen azért, mert föl sem figyeltek rá; részben azért, mert újszerű gondolatainak le kellett küzdenie a régi eszmék és gondolkodásmód ellenállását. Négy év telt el, amíg a fizikusok világa igazán fölfigyelt a speciális relativitáselmélet gondolatára, s három évvel később ragyogó kísérleti igazolást nyert az általános relativitáselmélet is. A következő évtized a viták időszaka volt, melyről Laue 1921-ben így írt: „A relativitáselméletnek ma sok rajongója és sok gyalázója

van. A leghangosabbainak mindkét táborban van egy közös vonásuk: vajmi keveset értenek belőle...”

Ez már az elmélet másik történetéhez tartozik, ugyanis kevés tudományos közlemény keltette fel annyira a „köznapok emberének érdeklődését, mint Einstein műve. Ennek ébresztői részben azok a polgári „bölcsek” voltak, akik vajmi keveset értettek a lényegből, s összekeverve a fizikai relativitást a hétköznapi élet relativizmusával, megkísérelték átültetni az eredményeket.

A másik a tudományos és áll-tudományos azon csoportja, akik fajmitológiai alapon emeltek kifogásokat az elmélet ellen. Ugyanis Einstein a kilencszáz éves elején Berlinben, a „német szellemű” fellegvárban működött, ahol a kispolgári korlátosság a tudásról kiderítette, hogy gondolatai idegenek a „német szellemű”, hogy „megfertőzi a germán gondolkodást”, sőt „bolsevizmus a fizikában!”.

A relativitáselmélet faji alapon történő elutasítása — nincs az emberiségnek olyan mértéke, mely erre az ostobaságra alkalmazható lenne. Hiába került a náci Harmadik Birodalomban a relativitás elmélete indexre, hiába fakadtak ebből a szellemből a nyilvános sajtótámadások, provokatív gyűlések az elmélet és közvetve Einstein személye ellen.

A történelem semmiféle megnyilvánulása nem érinthette a nagy alkotást, korunk fizikájának az emberi megismerés és munka nagyszerűségét hirdető momentumát.

„Senki sem lesz képes kivonni magát ennek az elméletnek a belső varázsa alól, aki ténylegesen megértette.” — kezdi Einstein egyik tanulmányát. Valóban, eredménye rendkívüli hatású volt, nagyságrendekkel különbözött mindattól, ami előtte történt a fizikában.

FIN KUPA '79

A szegedi felsőoktatási intézmények sportbizottsági hagyományosan évről évre megrendezik a **női és férfi kézilabdacsapatok körmérkőzéses tornáját, a FIN KUPÁT.**

Ebben az esztendőben a Szegedi Orvostudományi Egyetem vállalta a rangos sportesemény lebonyolítását. Március 15-én délelőtt a SZOTE sporttelepén találkoztak az együttesek, szépszámu szurkológárda előtt. A gyengébb nem, képviselőinek küzdelmében — melynek színvonala bizony elmaradt a várakozástól — megszerte a mezőny fölét emelkedett a **Juhász Gyula Tanárképző Főiskola első számú (megyei bajnokságban szereplő) csapata.** Végig

Tudósítás helyett

A Forradalmi Ifjúsági Napok alkalmából számos sportesemény megrendezését is célul tűzték ki a szervezők. A legtöbbször, mint sikeres, sok embert vonzó rendezvényről számolhatunk be.

Egyáltalán nem rajtunk múlik, hogy most színes tudósítás helyett csupán maliciózusnak tűnő megjegyzésekkel emlékezhettünk meg a plakátok szerint is március 15-re az Ady téri sporttelepre tervezett Vegyész Kupáról. Nem tudni, mennyire a szervezők a „bűnösök”, vagy pedig mindössze a hallgatók sport iránti érdektelensége volt az oka annak, hogy a délután kettőre meghirdetett eseményen két órával később is csak tizenegyen jelentek meg. Az azonban bizonyos, hogy a tanár-diák kispályás labdarúgó-mérkőzés — leszámítva szervezetségnek nyomást sem láthattuk, versenyről, kupaküzdőletről tehát szó sem lehetett. Ismerve egy-egy rangosnak ígérke-

ző sportesemény körüli szervezési-lebonyolítási munka alaposágát, a látvány bizony elszomorító, sőt szánalomra méltó volt.

Ha pedig a szervezők eredeti célja egy tömegsport-délután megrendezése volt, túl az érdektelenségen, joggal merül fel a kérdés: nem volt kissé elhamarkodott ötlet a Vegyész Kupa elnevezés?!

Kénytelenek vagyunk nélkülözni a tudósítást a tanárképző főiskola március 20-ra a Tiszaparttra meghirdetett mezeli futóversenyről is. Történt ugyanis, hogy a hasonló tömegsport-versenyeken megszokott népes mezőny helyett csupán egyetlen vállalkozó akadt a táv megtételére.

Tőle a többiek nemcsak a győzelem lehetőségét, hanem a részvétel örömét is elvették.

De kinek jó mindez?!

HÍREK

A már hagyományos Medikus Kupa négy orvosegyetem sportvetélkedője az idén Pécssett kerül megrendezésre. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen már hónapok óta tanárok és **dr. Mészáros Károly** kiváló labdarúgó szakember irányításával készülnek az intézmény sportolói kosárlabda, kézilabda, röplabda és labdarúgás sportágakban.

Az elmúlt évben a SZOTE második helyezett ért el az összehasonlított cél. A versenyekre április 3—6. között kerül sor.

Folytatta sikeresorozatát a JATE női röplabdacsapata. Március 9-én a Kaposvári Tanítóképző Főiskolával lejátszott visszavágó mérkőzésen 3:0 arányban nyertek, s ezzel bejutottak az országos bajnokság legjobb nyolc együttes közé. Március 22-én újabb mérkőzésen a tudományegyetem röplabdázó lányai a Budapesti Tanítóképző Főiskola együttesével játszottak a Ságvári tornateremben. A találkozót a JATE csapata nyerte 3:0-ra.

A József Attila Tudományegyetem sportbizottsága március 21-én rendezte meg az **Egyetemi Kispályás Labdarúgó Kupa** küzdelmeit az Ady téri sporttelepen. Izgalmas, színvonalas mérkőzések után a Természettudományi Kar hallgatói szerezték meg a győzelmet, maguk mögé utasítva a jogi kar, az oktatók—dolgozók és BTK együttesét.

Az Egyetemi és Főiskolai kosárlabda-bajnokság keretében lejátszott mérkőzésen a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola női csapata idegenben 67:62 arányban győzte le a szombathelyi Tanárképző Főiskola együttesét. A szegediek ezzel bejutottak a bajnokság április 4—8. között Miskolcon rendezendő hatos döntőjébe.